

מספיק לשקיות הפלסטיק!

ליאורה סלע

ידעתם?

בכל שנה צורכים הישראלים כ-5 מיליארד שקיות פלסטיק שעלותן כ-50 מיליון שקל! בישראל נצרכות מדי חודש כ-430 מיליון שקיות פלסטיק ברשתות השיווק, כ-2 שקיות ליום לאדם! חלקן היחסי של שקיות הפלסטיק מהווה כ-28% מנפח הפסולת המושלכת בישראל ו-7% ממשקלה! הפלסטיק שממנו עשויות השקיות (עובי ממוצע 17 מיקרון) הוא חומר שאינו מתכלה, אינו מתפרק בטבע ואינו ממוחזר בישראל!

הסביבה שבה אנו חיים מלאה במוצרי פלסטיק המסייעים לנו בכל שלב ביממה, בכל פעילות כמעט, ולעתים אף מצילים חיים. מוצרי הפלסטיק חזקים ועמידים, ניתנים למיחזור וזולים בהשוואה לחומרים אחרים. קשה לנו לתאר את חיינו ללא פלסטיק, עם זאת מוצרי הפלסטיק מהווים את אחד הגורמים המזהמים והמזיקים ביותר לסביבה. אמנם, 90% ממוצרי הפלסטיק הופכים לפסולת תוך שישה חודשים, אבל נדרשות להם מאות שנים כדי להתכלות, אם בכלל. שקיות הפלסטיק למיניהן הן דוגמה למוצר פלסטיק שהשימוש בו גובה מחיר סביבתי כבד. יכולת העמידות של שקיות הפלסטיק, משקלן הקל, נוחות השימוש בהן ומחירן הנמוך בהשוואה לחומרים אחרים, הפכו אותן למוצר שימושי ונפוץ ביותר: "השתמש זרוק!" אך דווקא ביתרונות אלה טמונה הבעיה לסביבה:

חלקן היחסי בפסולת: על פי נתוני סקר הרכב הפסולת משנת 2005, שקיות פלסטיק מכל הסוגים מהוות כ-28% מנפח הפסולת ו-7% ממשקל הפסולת.

זיהום הסביבה: הצריכה המרובה

שלן ועמידותן בפני פירוק הפכו לגורם עיקרי בזיהום שטחים הן במרחב העירוני והן בשטחים הפתוחים, שמורות הטבע, חופי הים והים עצמו.

פגיעה ביצורים חיים: בעלי חיים יבשתיים וימיים נפגעים מבליעה של שקיות הפלסטיק שנזרקות לסביבה וכן מהשקיות שמושלכות באתרי הפסולת.

הנזק הסביבתי הרב שנגרם בעקבות צריכה מרובה מאוד של מוצרי פלסטיק, הוביל את המרכז הארצי "למדע" בשיתוף עם הפיקוח על לימודי המדע והטכנולוגיה לצאת במיזם ארצי שמטרתו להעלות את המודעות לנזקים הסביבתיים הנובעים מהצריכה העצומה של שקיות הפלסטיק, ולחולל שינוי בדפוסי הצריכה של שקיות הפלסטיק בקרב התלמידים והקהילה. המיזם כולל מערך פעילויות ומקורות מידע שעומדים לרשות המורים בדף השער של אתר מטר, האתר של מרכז המורים הארצי למדע www.matar.ac.il. בפעילויות נעשה שימוש במגוון עזרים ושיטות, כדוגמת תמונות, סרטי וידאו, מצגות, ניתוח של סיפורי מקרה, סקרים, איסוף מידע מהרשת ועוד.

המערך כולל מגוון פעילויות:

- פעילויות שמטרתן לעורר אצל התלמידים מעורבות רגשית וחברתית ומודעות לבעיות הסביבתיות הנגרמות עקב השימוש הרב בשקיות הפלסטיק. פעילויות אלה נועדו לפתח תובנות אודות היתרונות והחסרונות הקשורים בשימוש בשקיות פלסטיק.
- פעילויות חקירה אודות ממדי הייצור והצריכה של שקיות פלסטיק בארץ ובעולם.
- פעילויות שנועדו ליישם את הידע שהתלמידים רכשו על הבעיות הסביבתיות הקשורות בשקיות

הפלסטיק. הפעילויות מתנהלות במגוון דרכים ושיטות:

- עבודות חקירה בנושאים שונים: תכונות החומר פלסטיק, השפעה של החומר פלסטיק על הסביבה, פתרונות חלופיים לצמצום הנזק הסביבתי (צמצום צריכה, הפרדת פסולת, פלסטיק מתכלה, מיחזור, שימוש חוזר, תחליפי פלסטיק, חקיקה ועוד).
- התמודדות עם פתרון בעיות וקבלת החלטות באמצעות טיפול בדילמות סביבתיות ערכיות הקשורות בשקיות הפלסטיק.
- פעילויות שמטרתן להביא את התלמידים לאמץ התנהגויות הקשורות בשימוש מושכל בשקיות הפלסטיק. הפעילויות מבוססות על מודל קוגניטיבי לשינוי התנהגות שמושם ברמה האישית. כמו כן מוצעות פעילויות שמתייחסות להצעות לפרויקטים בית ספריים העושים שימוש חוזר בשקיות הפלסטיק לטיפול הסביבה הכיתתית והבית ספרית.
- פעילויות שנועדו לעורר תהליכים מטה קוגניטיביים על תהליכי הלמידה והעשייה שעברו התלמידים באמצעות שאלות המתייחסות להיבטים רגשיים, קוגניטיביים והתנהגותיים.

אנו מאמינים שיש בכוחה של קהילת המורים למדע וטכנולוגיה בבית הספר היסודי להביא לשינוי! הנכם מוזמנים לפעול למען שיפור איכות הסביבה שבה אנו חיים, לשתף את עמיתכם ולרתום את תלמידכם להובלת שינוי בבית הספר ובקהילה.

יחד נעצב חיים טובים יותר במדינת ישראל ובכדור הארץ שלנו!